

Marja Nykänen  
Johtokunta, Suomen Pankki

## Kotien taloudelliset toimintaedellytykset tulevalla vuosikymmenellä

Talouden ajankohtaispäivä 10.12.2019



# Aiheet

- Talouskasvu voi jäädä tulevaisuudessa pysyvästi hitaammaksi ja korkotaso alhaisemmaksi kuin aiempina vuosikymmeninä
- Kaupungistuminen lisää kotitalouksien velkaantumisen ja asuntomarkkinoiden alueellisia eroja
- Makrovakaustoimet ja oman talouden hallinta ovat tärkeitä keinoja, joilla ehkäistään ylivelkaantumista ja maksuhäiriöitä

# Taloukasvu nyt ja ensi vuosikymmenellä

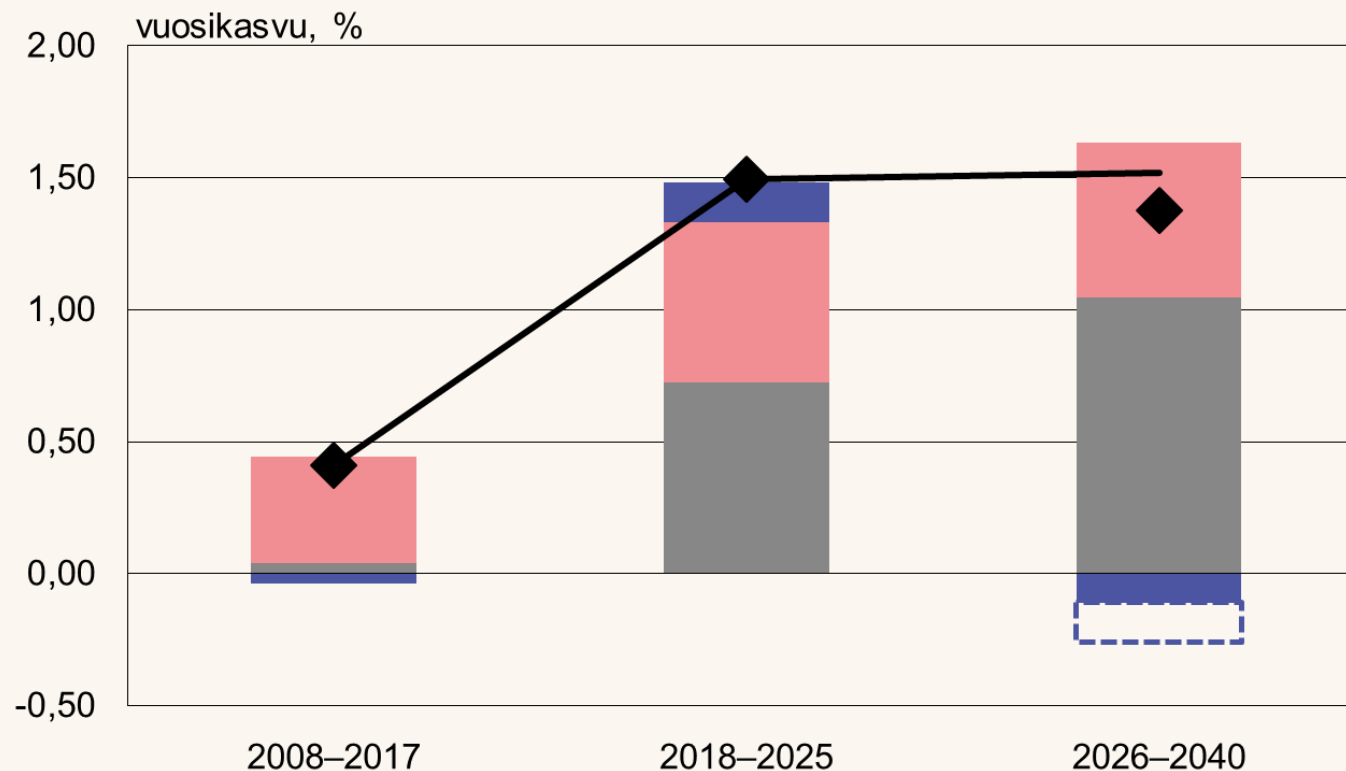
# Taloukasvu voi jäädä pysyvästi hitaaksi

- Suomen talouden kasvu on hidastunut kuluvana vuonna
- Maailmantalouden jäähtynyt suhdanne ja kohonnut epävarmuus varjostavat myös Suomen näkymiä
- Suhdannetekijöiden lisäksi talouden rakenne on voinut muuttua siten, että hidas taloukasvu on ”uusi normaali”
  - Väestön ikääntyminen
  - Talouden rakennemuutos teollisuudesta palveluihin ja hidastunut tuottavuuskasvu
- Pysyvästi hidastunut kasvu tarkoittaisi myös pysyvästi aiempia vuosikymmeniä alhaisempaa korkotasoa

# Väestön ikääntyminen hidastaa talouden kasvua

Pitkän aikavälin ennuste: talouskasvun osatekijät

- Kokonaistuottavuus
- Työtunnit, väestöennuste 2015
- BKT, väestöennuste 2015
- Pääomavalttaistuminen
- Työtunnit, väestöennuste 2018\*
- BKT, väestöennuste 2018\*



\* Arvio väestöennusteen mukaisen työikäisen väestön muutoksen vaikutuksesta pitäen muut ennusteoletukset ennallaan.

Lähde: Tilastokeskus ja Suomen Pankin laskelmat.

# Kotitalouksien on sopeuduttava muuttuvaan maailmaan

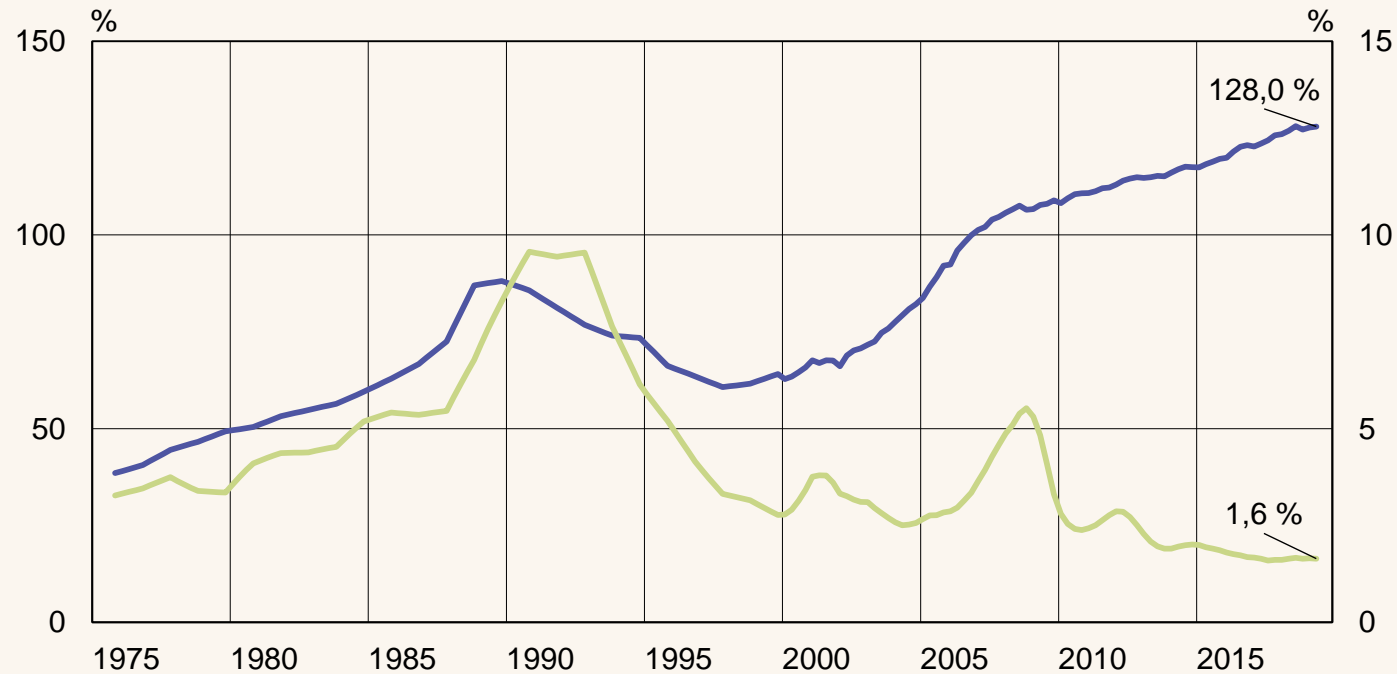
- Seuraavan vuosikymmenen keskeinen haaste on julkisen talouden kestävyuden varmistaminen
- Aineellinen elintasomme ei ehkä enää kasva entistä vauhtia
- Kotitalouksien kannalta avainasemassa ovat koulutus ja osaamisen vahvistaminen
  - Muuttuvat työmarkkinat => muuttuvat osaamistarpeet
  - Alueellinen eriytyminen
  - Taloudenhallinta alhaisten korkojen ympäristössä
  - Varautuminen eläkeikää varten

# Velkaantumisen ja asuntomarkkinoiden alueellinen eriytyminen

# Kotitalouksien velkaantuneisuus suhteessa tuloihin on kaksinkertaistunut kahdessakymmenessä vuodessa

## Suomalaisten kotitalouksien velkaantuneisuus ja korkomenot

- Kotitalouksien velat, % suhteessa käytettävissä olevaan vuosituloon (vasen asteikko)
- Kotitalouksien korkomenot, % suhteessa käytettävissä olevaan vuosituloon (oikea asteikko)



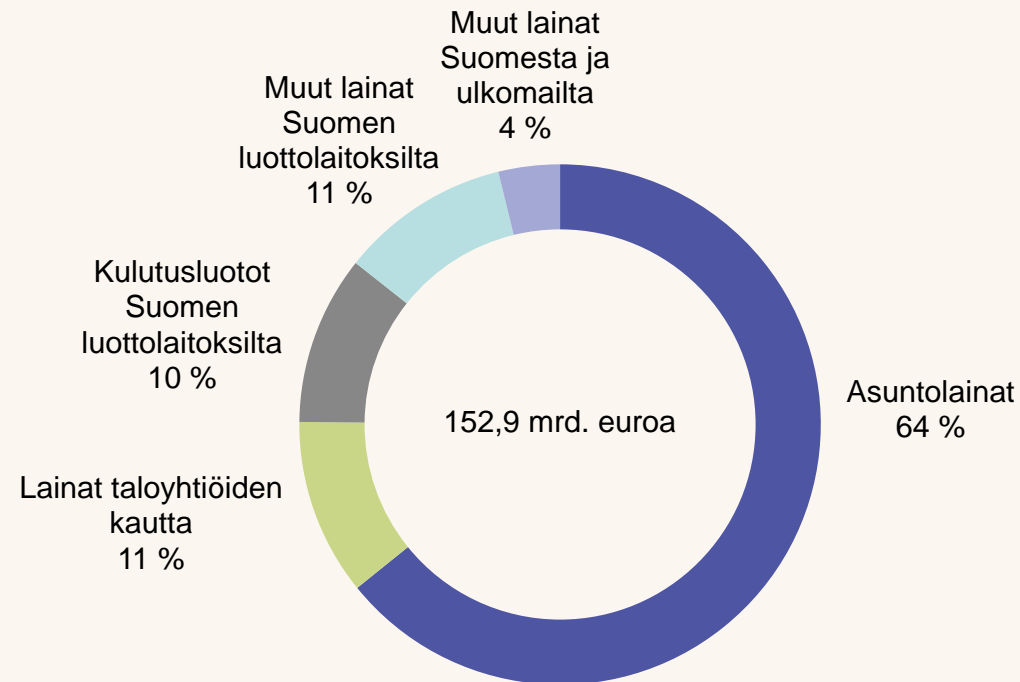
Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankin laskelmat.

@38215



# Kolme neljäsosaa kotitalouksien velasta liittyy asumiseen

Suomalaisten kotitalouksien velan rakenne (2019/II)



Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankki.

@38215

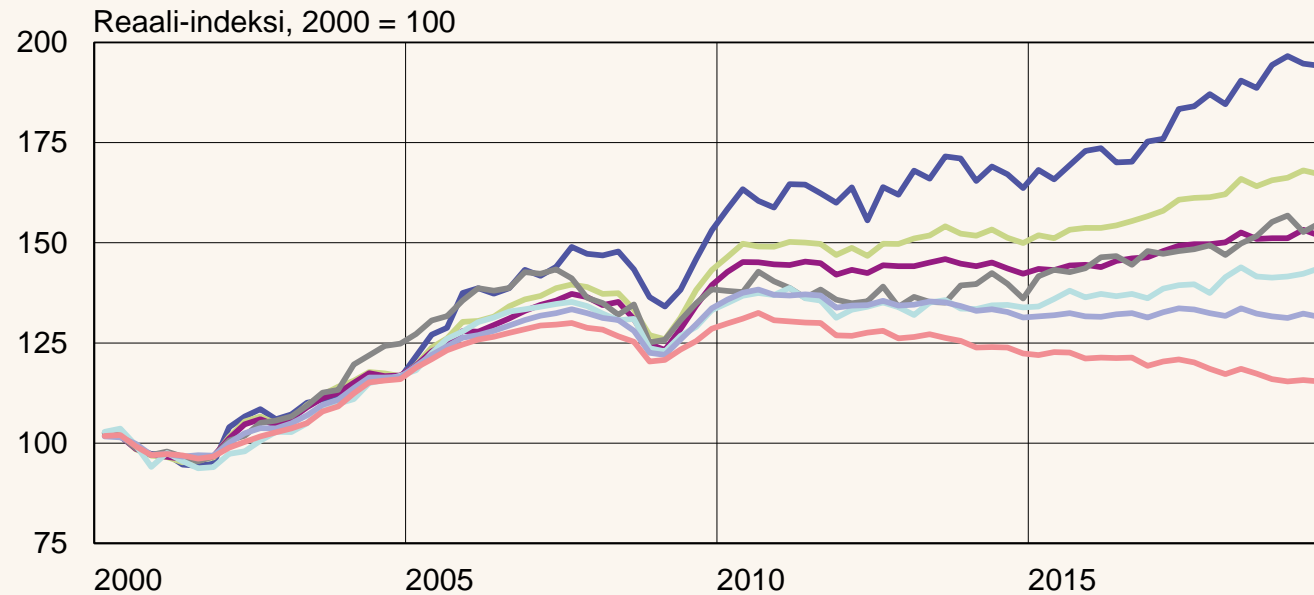
# Kaupungistuminen näkyy asuntomarkkinoilla

- Maailmanlaajuinen megatrendi, joka liittyy usein talouskasvuun
- Pääkaupunkiseudusta ja muista kasvukeskuksista tullut entistä vetovoimaisempia muuhun maahan nähden myös Suomessa
- Paremmat työllistymismahdollisuudet ja alhaiset korot näkyvät asuntojen hinnoissa etenkin alueilla, joilla asuntojen tarjonta ei kasva samaa tahtia kysynnän kanssa
- Asuntojen kalleutta ja niukkuutta kasvukeskuksissa on pidetty yhtenä työllisyyden kohenemisen ja talouskasvun pullonkauloista

# Asuntojen hintakehitys on pääosin maltillista, mutta alueelliset hintaerot ovat kasvussa

## Asuntojen reaaliset hinnat alueittain Suomessa

- Helsingin kantakaupunki
- Helsinki ja muu pääkaupunkiseutu
- Tampere
- Muu Suomi kuin pääkaupunkiseutu
- Koko Helsinki
- Turku
- Koko Suomi

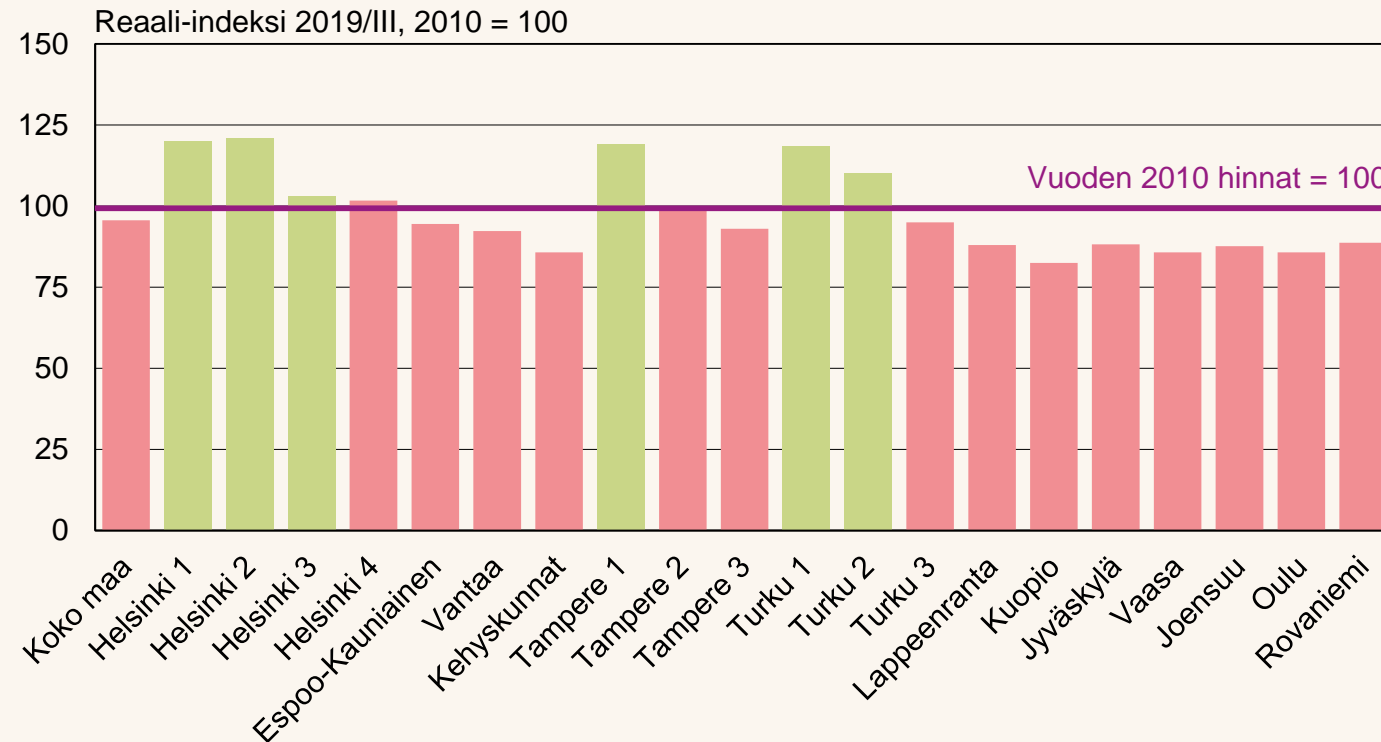


Lähteet: Tilastokeskus, Macrobond ja Suomen Pankin laskelmat.

@38215

# Asuntojen reaali hinnat nousseet tällä vuosikymmenellä vain suurimpien kaupunkien keskusta-alueilla

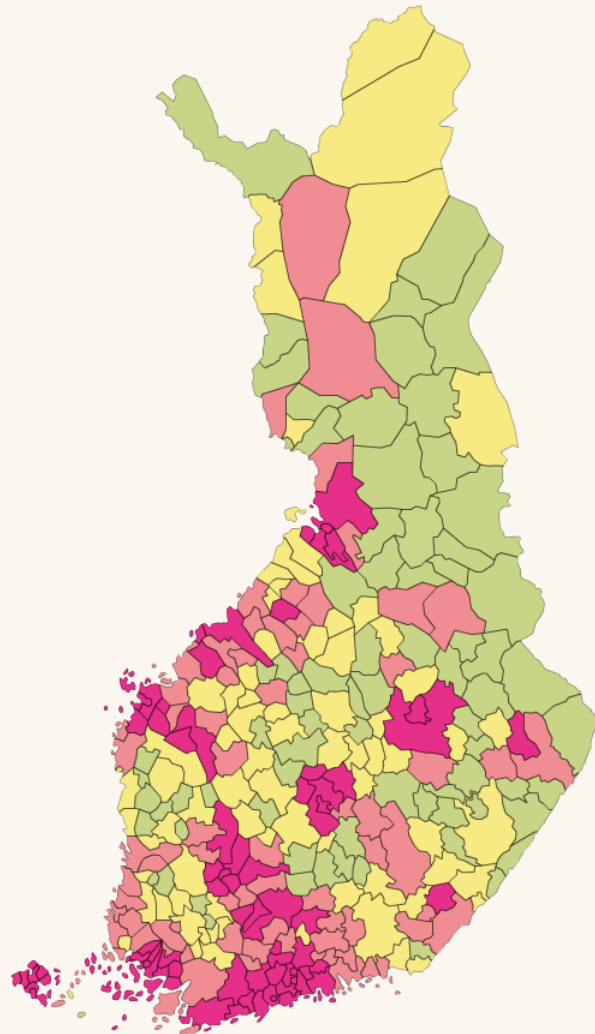
Vanhojen asuntojen reaali hinnat verrattuna vuoden 2010 tilanteeseen



Lähde: Tilastokeskus.

@38215

# Velkaantuminen ja asuntojen hinnat kulkevat käsi kädessä: suurimmat asuntovelat kasvukeskuksissa



Asuntovelan määrä kunnittain  
asuntovelkaista kotitaloutta kohti

- Yli 89 600 euroa (25 % kunnista)
- 72 300–89 600 euroa (25 % kunnista)
- 60 600–72 300 euroa (25 % kunnista)
- Alle 60 600 euroa (25 % kunnista)

Asuntovelkaluokat on muodostettu vuoden 2017 tilannetta kuvaavan jakauman alakvartiiliin, mediaaniin ja yläkvartiiliin perusteella. Asuntovelka ei sisällä taloyhtiölainoja.

Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankin laskelmat.

# Makrovakaustoimet ja talousosaamisen kohentaminen

# Kotitalouksien liiallinen velkaantuminen ja maksuhäiriöt ongelma sekä yksilöille että kansantaloudelle

Taloukasvu alkaa hidastua, tai korot alkavat nousta



Kotitalouksien velanhoito vaikeutuu, ja varallisuushintojen lasku pienentää niiden nettovarallisuutta

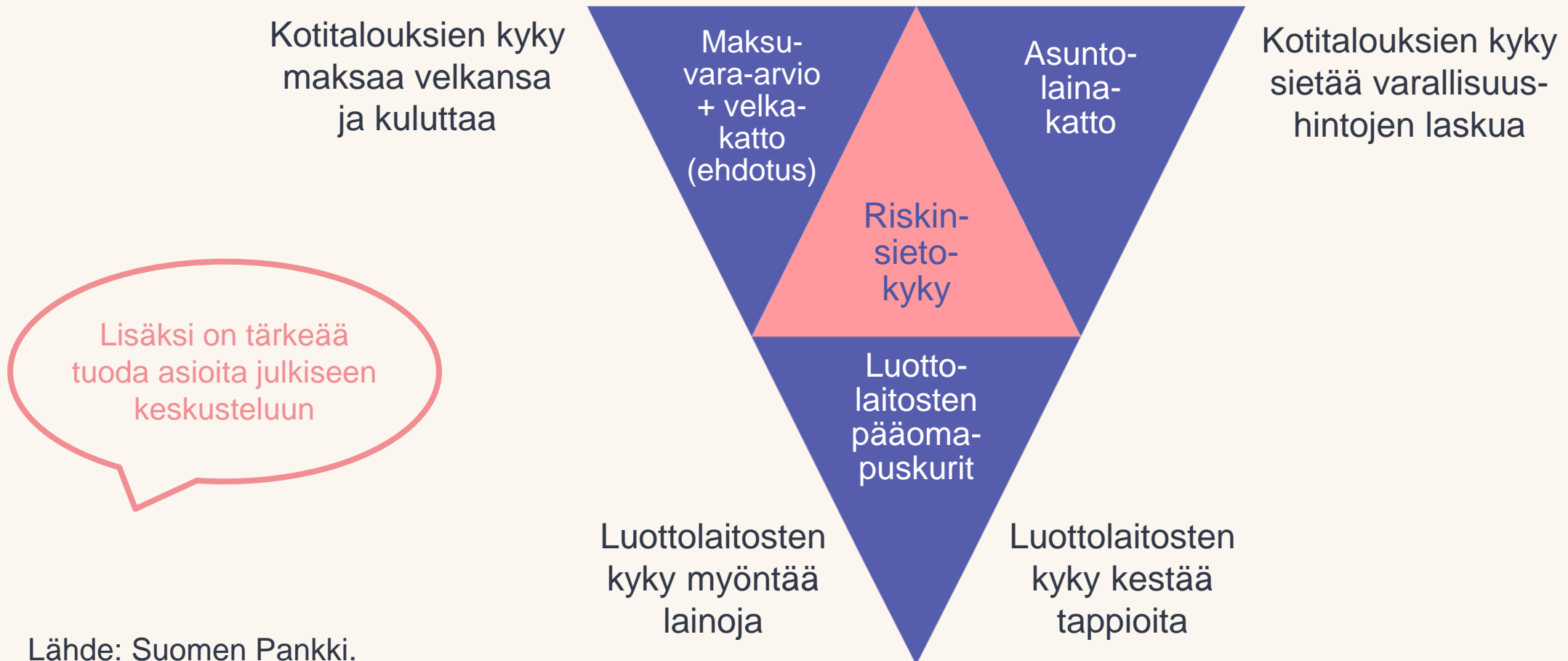
Pakolliset laskut maksetaan, mutta muuten supistetaan kulutusta, investointeja ja sijoituksia



Kulutuksen supistuminen vähentää yritysten tuotteiden ja palveluiden kysyntää ja siten lisää yritysten maksuvaikeuksia, jotka voivat aiheuttaa pankeille suuriakin luottotappioita ja heikentää pankkien kykyä myöntää uusia lainoja

Lähde: Suomen Pankki.

# Riskien pienentämiseksi ja vakauden turvaamiseksi tarvitaan useita toisiaan täydentäviä keinoja



Lähde: Suomen Pankki.



# Hyvä talouslukutaito ja oman talouden hallinta ovat tärkeitä kansalaistaitoja

- Globaali talous ja digitalisaatio edellyttävät uudenlaista osaamista
  - Maksamisen helppous ja huomaamattomuus tekevät kuluttamisen ja velkaantumisen entistä helpommaksi
  - Kuluttajat ja luotonhakijat tarvitsevat realistisen arvion maksukyvystään
- Oman talouden hallinta auttaa ehkäisemään ylivelkaantumista ja maksuhäiriöitä ja edistää siten koko kansantalouden ja rahoitusjärjestelmän vakautta

# Miten talousosaamista voidaan parantaa edelleen?

- Hallitusohjelma
  - Talous- ja velkaneuvonnan saatavuutta parannetaan ja palveluihin ohjaamista tehostetaan koko maassa
  - Kansalaisten talousosaamista ja talouden hallintaa kehitetään kaikissa ikäryhmissä ja ylivelkaantuneiden avunsaantia parannetaan
- Laaja joukko toimijoita tekee jo tärkeää työtä talousosaamisen edistämiseksi
- Kansallisen talousosaamisen strategia tehostaisi toiminnan seuranta ja koordinointia

# Suomen Pankki mukana edistämässä talousosaamista



Kouluvierailut ja opastukset rahamuseossa



Taluskilpailu: Generation Euro



Yliopistokurssit ja -luennot




Yleisötilaisuudet



Vierailut maakuntakeskuksissa





Suomen Pankin tapahtumakeskus rahamuseo  
on avoinna ti–su. **Vapaa pääsy!**

**Kiitos!**

**marja.nykanen@bof.fi**

**@marjanykanen**